

Správa o výsledku kontroly 2023

**Hospodárenie s finančnými
prostriedkami a majetkom
v organizáciách založených
na podporu mládeže**

Najvyšší kontrolný úrad SR
Ľubomír Andrassy, predseda

Kontrolovali sme

Národný inštitút vzdelávania a mládeže, príspevková organizácia, ktorá sa stala od 1. 7. 2022 právnym nástupcom IUVENTY – Slovenského inštitútu mládeže, na ktorú bola kontrola zameraná.

Nadácia Intenda, ktorá vznikla v roku 2001 a do ktorej bol postupne prevedený nehnuteľný a hnutel'ný majetok z bývalého Fondu detí a mládeže.

Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky, ktoré má vo vzťahu k uvedeným organizáciám práva a povinnosti vyplývajúce z pozície ich zriaďovateľa alebo spoluzakladateľa.

Ako sme postupovali

Kontrola bola vykonaná v súlade so zákonom o NKÚ SR a so štandardmi, ktoré vychádzajú zo základných princípov medzinárodných štandardov najvyšších kontrolných inštitúcií (ISSAI). **Kontrolované boli roky 2018 – 2022 a súvisiace obdobie. Najmä v súvislosti s Nadáciou Intenda bolo kontrolované obdobie už od jej vzniku.** Kritériami pre hodnotenie boli príslušné všeobecne záväzné právne predpisy, ako aj vnútorné akty riadenia, upravujúce vzťahy medzi ministerstvom a preverovanými organizáciami.

Prečo sme kontrolovali

IUVENTA – Slovenský inštitút mládeže bol v oblasti práce s mládežou výskumným, informačným a dokumentačným pracoviskom, národnou vzdelávacou inštitúciou, metodickým centrom, odborným, koordinačným a administratívnym pracoviskom na podporu plnenia koncepcií, programov a aktivít. Napriek širokému spektru vykonávaných úloh, priestory v budove jej sídla boli do značnej miery nevyužívané a dlhodobejšie chátrali.

Poslaním Nadácie Intenda bolo podporovať aktivity mladých ľudí smerujúce k naplneniu ich potrieb v spoločenstvách, kde žijú, prispievať k vytváraniu priestoru pre účasť mladých na živote spoločnosti. Nadácia mala realizovať grantové a operačné programy, prostredníctvom ktorých mala poskytovať finančnú a inú podporu. Nadácia však už dlhodobejšie neplnila poslanie, pre ktoré bola založená.

Čo sme zistili

Ministerstvo, ako nositeľ verejnej politiky v oblasti mládeže, zanedbalo správu a zhodnocovanie majetku, ktorý mal slúžiť na voľnočasové aktivity pre deti a mládež.

Pôvodný účel, na ktorý bola budova IUVENTY postavená, sa postupne vytratil. Na organizovanie mimoškolských aktivít pre deti a mládež slúžili už iba priestory plavárne a malého divadla. **Budova sa nachádzala v zlom technickom stave, s potrebou komplexnej rekonštrukcie, čo sa odrážalo na nízkej energetickej efektívnosti a vysokých prevádzkových nákladoch.**

K podstatnému obmedzeniu činnosti Nadácie Intenda došlo od roku 2015 a od roku 2019 vôbec neplnila účel, na ktorý bola založená. Nehnuteľný majetok, ktorý bol do nadácie vložený, bol z väčšej časti rozpredaný. **Z 26 nehnuteľností prevedených do vlastníctva nadácie jej ostali len 4**, pričom príspevky pre jednotlivé organizácie a jednotlivcov tvorili **len 12 % tržieb z prenájmu a predaja tohto majetku**. Časť finančných prostriedkov použila nadácia aj na pôžičky spoločnosti HMS, a. s., v ktorej mala 100-percentný majetkový podiel, a tiež ako vklady a pôžičky do ďalších obchodných spoločností, ktoré sama alebo prostredníctvom HMS, a. s., založila. Spolu s HMS, a. s., vytvorila až 10 obchodných spoločností, z ktorých časť je v súčasnosti už zaniknutá alebo v konkurze.

Ministerstvo mohlo zasahovať do riadenia nadácie prostredníctvom zástupcov v orgánoch nadácie. **Zásadne však zlyhalo najmä tým, že nezabezpečilo zachovanie podstatného vplyvu štátu na riadení nadácie a tým aj vplyvu pri nakladaní s majetkom nadácie v prospech detí a mládeže, čo sa udialo na prelome rokov 2002/2003**, keď došlo k zmene v nadačnej listine nad rámec povinných zmien vyplývajúcich z novely zákona o nadačiach.

Ministerstvo v rokoch 2016 – 2022 rezignovalo na riešenie problémov nadácie. Zvolená forma spravovania majetku cez nadáciu sa ukázala ako nesprávna a neefektívna vo vzťahu k pôvodným zámerom štátu.

Čo odporúčame

Výboru NR SR pre vzdelávanie, vedu, mládež a športu, aby zaviazalo:

- Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky predložiť koncepciu pre využitie majetku ministerstva a jeho rezortných organizácií vo vzťahu k realizácii stratégie pre mládež na roky 2021 až 2028.
- Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky iniciovať návrh zmeny zákona o nadáciách v súvislosti so zavedením regulácie pre účasť nadácií na podnikaní iných právnických osôb formou tzv. majetkovej účasti v kapitálových alebo zmiešaných osobno-kapitálových obchodných spoločnostiach.

VÝKON KONTROLNEJ AKCIE

Účel kontrolnej akcie

Preveriť hospodárenie s verejnými prostriedkami a s majetkom štátu v organizáciách založených, resp. zriadených na podporu rozvoja mládežníckej politiky.

Kontrola v NIVAM bola zameraná na to, ako bývalá IUVENTA hospodárila s verejnými prostriedkami, spravovala majetok štátu a nakladala s pohľadávkami štátu. V Nadácii Intenda sme kontrolovali jej riadenie a kontrolu prostredníctvom orgánov nadácie a nakladanie s majetkom vloženým do nadácie zo zaniknutého Fondu detí a mládeže. Kontrola na ministerstve sa zamerala na plnenie povinností vyplývajúcich z pozície zriaďovateľa organizácie IUVENTA, na zabezpečenie ochrany majetku vloženého do nadácie a na uplatňovanie práv zakladateľa pri riadení nadácie.

Rámec kontrolnej akcie

Kontrolované bolo obdobie rokov 2018 – 2022 a súvisiace obdobie, najmä v súvislosti s nadáciou bolo kontrolované obdobie už od jej vzniku.

Právny rámec kontrolnej akcie tvorili zákon o NKÚ SR a štandardy, ktoré vychádzajú zo základných princípov medzinárodných štandardov najvyšších kontrolných inštitúcií, konkrétne zo základných princípov kontroly verejného sektora a základných princípov kontroly súladu.

Kritériá, na základe ktorých bol vyhodnotený predmet kontroly, vychádzali z právneho rámca pôsobenia jednotlivých kontrolovaných subjektov. Rozsah preverenia sa odvíjal od zhodnotenia rizík a významnosti. Použitý bol prístup detailného preverovania príslušnej dokumentácie. V prípadoch, keď nebolo možné preveriť všetku dokumentáciu z dôvodu jej početnosti, bola vybraná vzorka profesionálnym úsudkom kontrolóra tak, aby bola zachovaná vysoká spoľahlivosť kontroly.

Výsledky kontrolnej akcie

1 AKO HOSPODÁRILA A PLNILA ÚČEL IUVENTA – SLOVENSKÝ INŠTITÚT MLÁDEŽE

IUVENTA bola vytvorená v máji 1965. V roku 1998 vydalo ministerstvo zriaďovaciu listinu, ktorou zriadilo IUVENTU ako svoju príspevkovú organizáciu a zverilo jej do správy majetok štátu. Základný účel sa síce počas jej fungovania menil, no prioritou v podobe zabezpečenia mimoškolských aktivít pre mládež a podpory neformálneho vzdelávania zostala zachovaná. Od roku 2008 bolo základným účelom vytvoriť inštitút mládeže s celoštátnou pôsobnosťou, ktorý bol v oblasti práce s mládežou výskumným, informačným a dokumentačným pracoviskom, národnou vzdelávacou inštitúciou, metodickým centrom, odborným, koordinačným a administratívnym pracoviskom na podporu plnenia koncepcií, programov a aktivít. Súčasne so zmenou účelu bol zmenený aj predmet činnosti IUVENTY. **Z pôvodných činností vypadli napr. priama (finančná a materiálna) a nepriama podpora talentovaných detí a mládeže, organizácia činnosti počas školských prázdnin formou detských a mládežníckych tuzemských a medzinárodných táborov, organizovanie kurzov, zakladanie centier špecializovaných činností a IUVENTA klubov.**

IUVENTA tiež zastrešovala Národnú agentúru implementujúcu programy Erasmus+ pre oblasť mládeže a športu a Európsky zbor solidarity v súlade s medzinárodnými dokumentmi.

IUVENTA **zanikla** 30. 6. 2022 na základe rozhodnutia ministerstva, a to zlúčením s Metodicko-pedagogickým centrom, ktoré sa neskôr premenovalo na NIVAM.

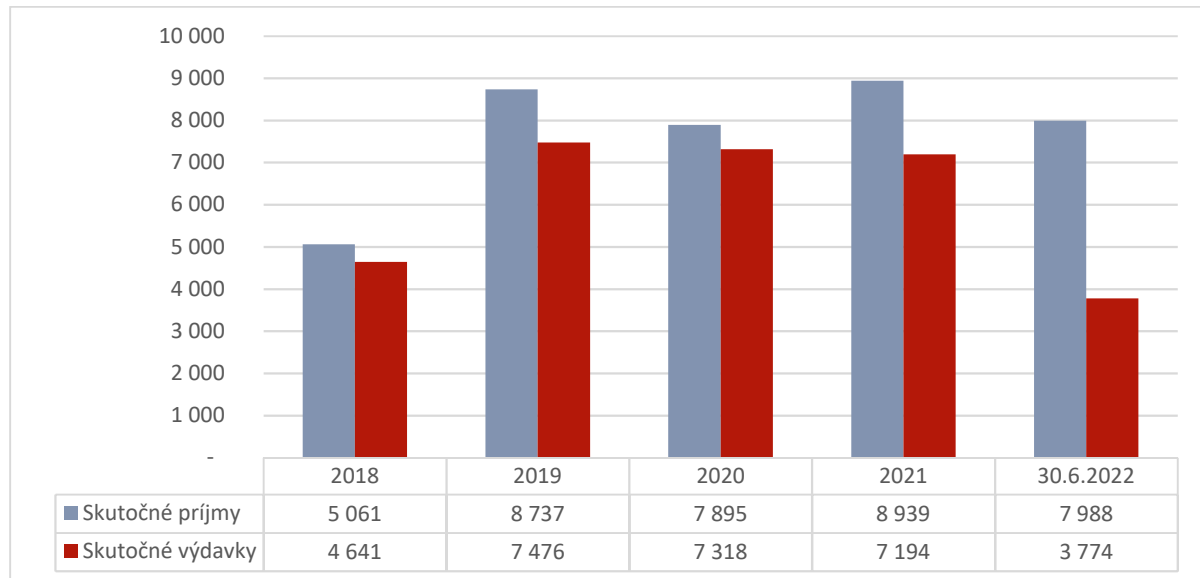
V sledovanom období, od roku 2018 až do zániku, IUVENTA plnila úlohy vyplývajúce zo zriaďovacej listiny a svojho štatútu. Konkrétne úlohy pre daný rok boli premietnuté do kontraktov uzatvorených so zriaďovateľom a do plánu hlavných úloh. Súčasťou úloh bola aj správa nehnuteľností - pozemkov a budovy na Karloveskej ulici v Bratislave s celkovou podlahovou plochou 7 836 m² a sociálnou budovou o výmere 98 m². Samotná hlavná budova IUVENTY

sa skladala z 22 miestností určených na bývanie a 183 nebytových priestorov vrátane plavárne a divadelných priestorov. Účtovná hodnota nehnuteľného majetku k 31. 12. 2021 predstavovala sumu 1 711 tis. eur.

Podľa údajov z marca 2023, zverejnených v registri majetku štátu, bola **budova využívaná iba na 45 %**, čo bolo 3 529,14 m², z toho len trakt plavárne mal 1 777,7 m².

Za celé sledované obdobie boli príjmy IUVENTY spolu v sume 38 620 tis. eur a výdavky v sume 30 403 tis. eur. Skutočne dosiahnuté príjmy a vynaložené výdavky za jednotlivé roky zobrazuje nasledovný graf.

Graf 1: Skutočne dosiahnuté príjmy a výdavky bez finančných operácií (v tis. eur).

Zdroj: finančné výkazy FIN1-12

IUVENTA mala príjmy z príspevku zriaďovateľa (štátny rozpočet), zo zdrojov EÚ a z vlastnej činnosti, pričom zo všetkých príjmov získaných za sledované obdobie tvorili príspevky zriaďovateľa 24 %, transfery z EÚ až 73 % a **vlastné príjmy iba 2 %**.

Štruktúra výdavkov sa odvíjala od vykonávaných úloh IUVENTY a bola nasledovná: bežné transfery (jednotlivcom, neziskovým právnickým organizáciám, do zahraničia) tvorili až 53 % zo všetkých výdavkov za celé sledované obdobie, tovary a služby spolu tvorili 26 % z celkových výdavkov a mzdy a príspevky do poisťovní tvorili spolu 19 % z celkových výdavkov spolu za sledované obdobie. **Výdavky na obstaranie kapitálových aktív** (rekonštrukcie, nákupy strojov, prístrojov a zariadení atď.) tvorili **len 2 % z celkových výdavkov**.

Nevyčerpané finančné prostriedky v danom roku, najmä išlo o finančné prostriedky EÚ, IUVENTA zapájala do rozpočtu nasledovného roka podľa pravidiel rozpočtového hospodárenia a príslušných medzinárodných zmlúv. Každoročne IUVENTA vykonávala zúčtovanie finančných vzťahov so štátnym rozpočtom a s EÚ, pričom k 30. 6. 2022 boli nezúčtované vzťahy so štátnym rozpočtom v sume 1 712 tis. eur a nezúčtované vzťahy s EÚ v sume 18 710 tis. eur.

Ťažiskom kontroly bolo preveriť najmä stav, v akom sa budova IUVENTY nachádzala a či bola využívaná na svoj pôvodný účel, teda podporu neformálneho vzdelávania a mimoškolských aktivít. **Pôvodný účel, na ktorý bola budova postavená, sa postupne vytratil.** Kým pri svojom uvedení do prevádzky v roku 1988 sa priestory využívali naplno na podporu voľnočasových aktivít, krúžkov (chemické, astronomické, modelárske, divadelné, športové atď.), letné sústreďenia, školy a tábory, v kontrolovanom období už bol rozsah možností pre mládež značne zredukovaný. **Na organizovanie krúžkov slúžili už iba priestory plavárne a malého divadla.** Okrem týchto priestorov a niekoľkých ďalších, ktoré IUVENTA prenajímala, väčšia časť budovy chátrala.

Budova sa nachádzala v zlom technickom stave, s potrebou komplexnej obnovy a rekonštrukcie. Tento stav sa odrážal na nízkej energetickej efektívnosti a vysokých prevádzkových nákladoch. Napríklad vykurovací systém budovy bol v havarijnom stave dlhodobo, už pred kontrolovaným obdobím. Radiátory boli bez termostatických hlavíc a bez možnosti regulácie, museli sa vykurovať aj trakty, ktoré neboli vôbec využívané. V rozpočte IUVENTY

sa pritom ani v jednom kontrolovanom roku nenachádzali výdavky na komplexné odstránenie havarijného stavu vykurovacieho systému. Prehľad výdavkov na bežnú prevádzku budovy IUVENTA je uvedený v tabuľke č. 1.

Tabuľka č. 1: Bežné výdavky súvisiace s prevádzkou budovy IUVENTA (v tis. eur)

	2018	2019	2020	2021	2022
Bežné výdavky, v tom napr.	392	400	567	423	536
Oprava a údržba majetku	33	33	169	17	72
Iná ochrana majetku	48	48	65	78	78
Daň z nehnuteľností	32	32	47	47	47
Vodné, stočné	32	30	24	26	30
Energie	220	226	231	221	280
Podiel energií na prevádzke budovy v %	56 %	56 %	41 %	52 %	52 %

Zdroj: NIVAM podľa FIN 1-12 k 31. 12. príslušného roka

Čiastkové rekonštrukcie a opravy realizované počas kontrolovaného obdobia, neriešili potrebu obnovy budovy ako celku. Komplexnú rekonštrukciu si IUVENTA zo svojho rozpočtu nemohla dovoliť a v tomto jej nepomohlo ani ministerstvo. IUVENTA počas kontrolovaného obdobia nevyvinula **žiadnu aktivitu, ktorá by navrhovala riešenie obnovy celej budovy za účelom jej prinávratenia pôvodnému účelu**, t. j. jej využívania pre mládež a podporu práce s mládežou. Fotodokumentácia z fyzickej obhliadky budovy je v prílohe č. 2 tejto správy.

IUVENTA mala možnosť ovplyvniť výšku svojich príjmov, resp. výdavkov, svojou vlastnou činnosťou. Kontrola odhalila viacero zistení súvisiacich s **uzatvorením nevýhodných prenájmov, resp. prenajímaním priestorov za nižšie, než trhové nájomné a prekračovanie inštitútu krátkodobého nájmu. To malo za následok neefektívne využívanie zvereného majetku štátu a nehospodárne nakladanie s ním.**

Pri vynakladaní verejných prostriedkov bolo najväčším problémom nedodržavanie zákona o verejnom obstarávaní a zákona o finančnej kontrole. Pri realizácii verejného obstarávania konala IUVENTA **nečitateľným a ťažko kontrolovateľným spôsobom, čo malo dopad na transparentnosť vykonaných verejných obstarávaní.** Pri realizácii niektorých zákaziek konala spôsobom ohrozujúcim, resp. narušujúcim nestrannú a objektívnu realizáciu verejného obstarávania, ktorej následkom bolo, resp. mohlo byť, narušenie čestnej hospodárskej súťaže a porušenie princípov verejného obstarávania. IUVENTA v sledovanom období realizovala prevažne zákazky s nízkou hodnotou a podlimitné zákazky. Predložená dokumentácia, ktorú viedla s ich realizovaním, nebola kompletná. Neobsahovala napr. informácie a podklady súvisiace so stanovením predpokladanej hodnoty zákazky ani spôsob jej stanovenia. Pri stanovovaní lehoty na predkladanie ponúk IUVENTA v niektorých prípadoch neprihliadala na zložitosť predmetu zákazky a čas potrebný na vypracovanie ponúk. V dvoch zistených prípadoch IUVENTA rozdelila zákazku a zvolila taký spôsob určenia jej predpokladanej hodnoty, ktorej výsledkom bolo jej zníženie pod finančný limit ustanovený zákonom o verejnom obstarávaní.

Príjmy do svojho rozpočtu mohla IUVENTA zabezpečiť aj inkasovaním splatných pohľadávok štátu a pohľadávok, ktoré vznikli z činnosti Národnej agentúry programu Erasmus+ pre oblasť mládeže a športu a ich riadnym vymáhaním. Bolo však zistené, že IUVENTA **neuvádzala správne výšku pohľadávok po lehote splatnosti** ani ku dňu svojho zániku. Pohľadávky nevykazovala správne ani v účtovných závierkach. Za sledované roky v poznámkach k riadnym účtovným závierkam uviedla hodnotu pohľadávok po splatnosti iba k 31. 12. 2021 a to v sume 6 tis. eur. Po lehote splatnosti boli pritom pohľadávky minimálne vo výške vytvorených opravných položiek, t. j. k 31. 12. 2018 v sume 253 tis. eur, resp. k 31. 12. 2021 v sume 247 tis. eur. Vzhľadom na to, že išlo o významné rozdiely, nesprávnym vykazovaním údajov o pohľadávkach po lehote splatnosti mohla IUVENTA uviesť do omylu používateľov účtovnej závierky, vrátane ministerstva, ktoré zostavuje konsolidovanú účtovnú závierku za celú svoju kapitolu.

IUVENTA pohľadávky nevedla vo svojom účtovníctve ani podľa jednotlivých veriteľov. **Riadne nevykonávala alebo iba formálne vykonávala inventarizáciu svojich pohľadávok**, čo spôsobilo, že konečné zostatky pohľadávkových účtov neboli preukázateľné podľa zákona o účtovníctve.

IUVENTA nenakladala s pohľadávkami podľa zákona o pohľadávkach štátu, keď **nevyužila všetky právne prostriedky na ich vymoženie a dopustila, aby došlo k ich zániku alebo premičaniu, zániku alebo premičaniu práv na ich vymáhanie a k zníženiu pohľadávok štátu.** K 31. 12. 2021 evidovala v účtovníctve množstvo pohľadávok, vrátane pohľadávok nad 10 tis. eur, ktoré boli po lehote splatnosti viac ako 5 rokov, ku ktorým neboli archivované žiadne dokumenty (zmluvy, faktúry) preukazujúce ich opodstatnenosť. Po lehote

splatnosti viac ako 5 rokov boli napr. aj niektoré pohľadávky, ktoré vznikli v súvislosti s realizáciou Národného projektu KOMPRAX spolu v sume 25 tis. eur a ku ktorým boli v rokoch 2014 – 2016 zasielané dlžníkom výzvy na úhradu. Nebolo však preukázané vykonávanie ďalších činností nevyhnutných na dosiahnutie úhrady pohľadávky v zmysle zákona o pohľadávkach štátu a k 30. 6. 2022 boli tieto pohľadávky už pravdepodobne premlčané.

Pohľadávky IUVENTY boli z väčšej časti účtovne vysporiadané (odpisom) až po zlúčení IUVENTY do NIVAM, avšak nevyhnutné pohľadávky v sumách jednotlivo nad 10 tis. eur zostali v účtovníctve aj v čase výkonu kontroly. Uvedené **nedostatky pri správe pohľadávok, nemožno považovať za hospodárne nakladanie s pohľadávkami.**

2 AKO HOSPODÁRILA A PLNILA ÚČEL NADÁCIA INTENDA

Nadácia bola založená v zmysle uznesenia vlády SR v júli 2001. Jej zakladateľmi boli Študentská rada vysokých škôl – občianske združenie, ministerstvo a Rada mládeže Slovenska. Účelom založenia nadácie bolo podporovať deti a mládež. Podľa výpisu z registra mala nadácia realizovať grantové a operačné programy v súlade so svojím poslaním, prostredníctvom ktorých mala poskytovať finančnú a inú podporu osobám uvedeným v nadačnej listine.

Na základe uznesenia vlády SR bol do nadácie bezodplatne prevedený nehnuteľný a hnuťelný **majetok štátu** v správe FDaM v účtovnej hodnote 6 558 tis. eur¹, z toho 5 818 tis. eur tvorili budovy, 628 tis. eur pozemky a 93 tis. eur umelecké diela. **Nehnuťelný majetok štátu, ktorý nadácia takto získala do svojho majetku, postupne rozpredala a o budovu YMCA v Bratislave prišla v dôsledku prehratého súdneho sporu s neziskovou inštitúciou.** Obdobný dlhotrvajúci súdny spor od roku 2005 viedla tá istá nezisková inštitúcia aj o nehnuteľnosť v majetku Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici. Aktívnejším prístupom k ochrane svojho majetku, v rámci súdneho sporu, univerzita zatiaľ o túto nehnuteľnosť neprišla. **Z 26 bezodplatne nadobudnutých nehnuteľností (resp. podielov), vlastnila nadácia ku dňu ukončenia kontroly už len 4,** a to polyfunkčnú budovu v Topoľčanoch, rekreačné zariadenie Piatrová v Martine – Vrútky, rekreačné zariadenie Kremná pri Starej Ľubovni a administratívnu budovu v Bratislave – Staré mesto. Nadácia mala na liste vlastníctva vedený aj majetkový podiel v administratívnej budove v Považskej Bystrici. Tento podiel bol však už predaný, len nedošlo k prevodu majetku v katastri nehnuteľností, z dôvodu neukončeného súdneho sporu.

Prehľad celého bezodplatne nadobudnutého nehnuteľného majetku s uvedením nadobúdacích cien v nadácii a predajných cien je uvedený v prílohe č. 1 správy. Fyzický stav zostávajúceho nehnuteľného majetku počas výkonu kontroly je zachytený na fotografiách, ktoré tvoria prílohu č. 2 správy.

Nadácia v zmysle uznesenia vlády SR z augusta 2002 získala aj 100-percentný majetkový podiel v spoločnosti HMS, a. s. Spoločnosť HMS, a. s., spravovala nehnuteľnosti nadácie. Nadácia a spoločnosť HMS, a. s., boli personálne a majetkovo prepojené. Niektorí členovia orgánov nadácie boli zároveň aj členmi predstavenstva, resp. dozornej rady spoločnosti HMS, a. s. Obidva subjekty sídlili na tej istej adrese.

Najvyšším orgánom nadácie bola správna rada, ktorá pozostávala z deviatich členov. Podľa zriaďovateľskej listiny z roku 2001 a štatútu nadácie – každý zo zakladateľov ustanovoval troch členov správnej rady na funkčné obdobie troch rokov. Zakladatelia boli oprávnení udeliť správnej rade príkaz na prijatie určitého rozhodnutia alebo určitý spôsob výkonu funkcie člena správnej rady a tento príkaz bol pre členov rady záväzný. V pôsobnosti zakladateľov bolo aj rozhodovanie o zmene štatútu, pričom zakladatelia rozhodovali väčšinou hlasov po predchádzajúcom prerokovaní. Do pôsobnosti správnej rady patrilo rozhodovanie o všetkých otázkach fungovania nadácie, ktoré si nevyhradili zakladatelia. Správna rada rozhodovala nadpolovičnou väčšinou všetkých členov, avšak na prerokovanie a schvaľovanie rozpočtu nadácie sa vyžadovala aj nadpolovičná väčšina členov ustanovených ministerstvom. Na rozhodovanie o predaji, darovaní alebo zaťažení nehnuteľného majetku nadácie, ako aj na rozhodovanie o zvýšení alebo znížení základného imania, sa vyžadoval predchádzajúci jednomyselný súhlas zakladateľov.

Ustanovenia zakladateľských dokumentov nadácie vychádzali z návrhu na vyslovenie súhlasu s prevodom vlastníctva majetku štátu v správe FDaM (dôvodová správa k uzneseniu vlády č. 714/2001) a mali „zachovať výrazný vplyv štátu na hospodárenie nadácie“, a tiež „vytvoriť mechanizmus vzájomnej kontroly štátu a mládežníckych a študentských organizácií“.

¹ Prepočítací kurz SKK/EUR: 30,1260, platí pre prepočet všetkých pôvodných hodnôt vyjadrovaných v SKK

Prijatie zákona o nadáciách, účinného od 1. 3. 2002 si vyžiadalo zosúladienie zakladateľských dokumentov nadácie s ustanoveniami zákona o nadáciách a zvýšenie nadačného imania z 3 tis. eur na 7 tis. eur. Zakladatelia dali na tieto zmeny spoločný písomný súhlas v decembri 2002. Išlo však len o všeobecný súhlas na zosúladienie zakladateľských dokumentov s platným zákonom o nadáciách a nie priamo so znením nadačnej listiny.

Nadačná listina, ktorá bola správcom nadácie podpísaná v decembri 2002, neobsahovala hodnotu a predmet majetkového vkladu, ktorý každý zakladateľ vložil do nadačného imania. V dôsledku toho, **zo znenia nadačnej listiny, nebolo možné zistiť výšku majetkových vkladov jednotlivých zakladateľov do nadačného imania.**

Oproti pôvodnému zneniu zriaďovacej zmluvy a štatútu nadácie obsahovala nadačná listina aj významné zmeny v kreovaní a fungovaní správnej rady. Nadačná listina výrazne obmedzila právomoci ministerstva pri menovaní zástupcov v správnej rade, schvaľovaní rozpočtu nadácie, rozhodovaní o nakladaní s nehnuteľným majetkom nadácie a rozhodovaní o zmenách nadačnej listiny, **čo bolo v rozpore s návrhom na vyslovenie súhlasu s prevodom vlastníctva majetku štátu v správe FDaM k uzneseniu vlády SR č. 714/2001. Právomoci ministerstva boli rovnaké ako právomoci ďalších dvoch zakladateľov, ktorí do nadácie nevložili žiadny majetok a podľa účtovnej závierky nadácie nesplatili ani nadačné imanie.**

Zmeny nadačnej listiny spôsobili, že v roku 2019 nebolo ministerstvo a následne v roku 2020 ani Rada mládeže Slovenska **schopné vymenovať do správnej rady svojich nominantov.** Hrozilo, že jediný zo zakladateľov – Študentská rada vysokých škôl, ovládne prostredníctvom správnej aj dozornej rady rozhodovanie o zásadných otázkach činnosti nadácie. Situácia sa zmenila až v júli 2020, keď nominanti Študentskej rady vysokých škôl hlasovali za všetkých kandidátov ministerstva a počet členov v správnej rade nadácie tak mohol byť doplnený.

Podľa nadačnej listiny mala mať dozorná rada troch členov volených na obdobie troch rokov. Právo voliť a odvolávať členov dozornej rady mala správna rada. V rokoch 2018 – 2020 dozorná rada nemala zvolených členov, a preto nemohla vykonávať svoju činnosť. Až v roku 2020 sa členovia správnej rady dohodli, že každý zakladateľ bude mať v dozornej rade jedného kandidáta na člena a hlasovať sa bude jednotlivo. V čase výkonu kontroly mala dozorná rada nadácie zvolených troch členov, ktorých funkčné obdobie končí 16. 10. 2023.

Podľa nadačnej listiny mali byť účtovné závierky overené audítorom. Predložené správy audítora k účtovným závierkam nadácie obsahovali výhrady (neuskutočnená inventúra majetku v roku 2005), podmienené názory (2010, 2012), odmietnutie stanoviska (2011), zdôraznenia skutočností (2014 – 2019), pričom audítori upozorňovali nadáciu aj na iné zistenia a dávali odporúčania (2004, 2008, 2011). Je preto zrejmé, že vo vedení účtovníctva nadácie boli závažné nedostatky, čo potvrdila aj kontrola NKÚ SR. **Napriek tomu nebolo z predloženej dokumentácie z činnosti dozornej rady preukázané, že dozorná rada vykonávala kontrolu zameranú na vedenie účtovníctva.**

Proces predaja nehnuteľného majetku bol rozbehnutý už v roku 2001. Zakladatelia nadácie dali nadácii hromadné súhlasy na predaj nehnuteľností. Väčšina predajov sa uskutočnila do roku 2011. Finančné prostriedky získané z odpredaja nehnuteľností nadácia investovala do podielových fondov a tiež do rekonštrukcie vybraných nehnuteľností. Zatiaľ posledný predaj nehnuteľného majetku prebehol v roku 2016.

Umelecké diela, ktoré boli do nadácie bezodplatne prevedené, boli súčasťou prevádzaného nehnuteľného majetku. **Nadácia nevykonávala fyzické inventúry umeleckých diel a nevedla priebežne evidenciu umeleckých diel, následkom čoho v súčasnosti nie je známy stav umeleckých diel v majetku nadácie, a tiež nebolo možné zistiť, akým spôsobom bolo v minulosti s umeleckými dielami naložené.** Pri niektorých nehnuteľnostiach boli umelecké diela súčasťou kúpnej zmluvy resp. protokolu o odovzdaní a prevzatí nehnuteľností t. j. boli predané s nehnuteľnosťou, iné neboli v kúpnych zmluvách uvedené.

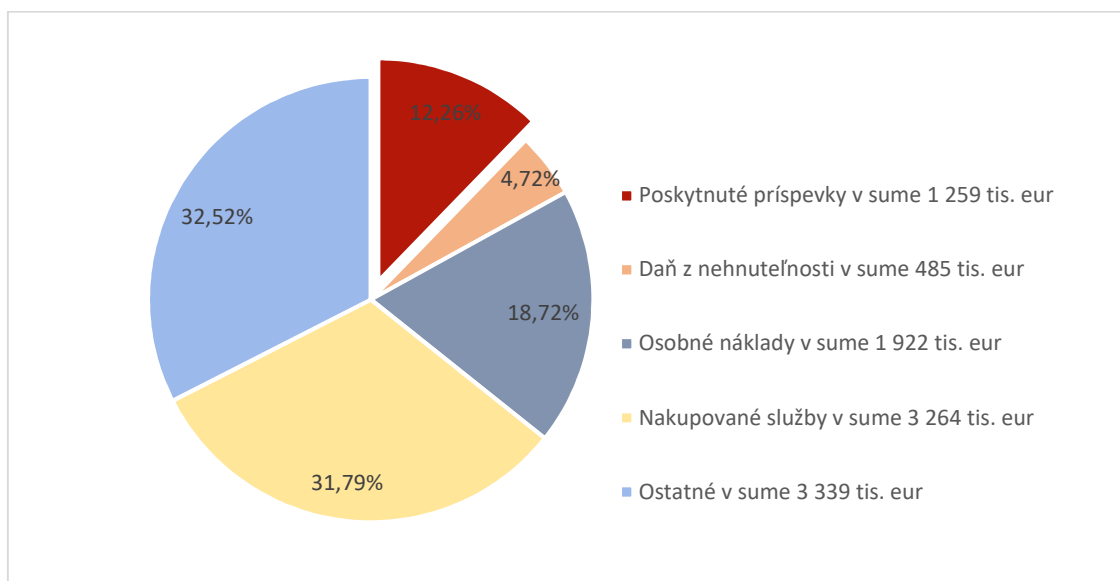
Pri nakladaní s nehnuteľným majetkom nadácie bolo zistené, že v rokoch 2018 – 2022, resp. k 30. 6. 2023 dve nehnuteľnosti – rekreačné zariadenia Piatrová a Kremná boli v zlom technickom až dezolátnom stave a neslúžili verejnoprospešným účelom určeným v nadačnej listine a ani na úhradu nákladov na správu nadácie. K predaju majetkového podielu v administratívnej budove v Považskej Bystrici z roku 2016 a budovy v Dubnici nad Váhom predanej v roku 2011, **nadácia nepredložila súhlas správnej rady s predajom.**

Nadácia začala poskytovať príspevky na realizáciu projektov zameraných na podporu detí a mládeže od roku 2003. Od tohto obdobia rozdelila finančné prostriedky celkom v sume **2 422 tis. eur na 980 projektov**, z toho do roku 2014 poskytla finančné prostriedky v sume 2 411 tis. eur na 951 projektov. **Od roku 2015** začala podstatne obmedzovať nadačnú činnosť z dôvodu zníženia príjmov po odňatí vlastníckeho práva k budove YMCA v Bratislave

a po požari hotela Junior v Jasnej vo vlastníctve HMS, a. s. V rokoch 2015 – 2018 už objem rozdelených finančných prostriedkov dosiahol v priemere len 2,7 tis. eur ročne. **Od roku 2019 do ukončenia kontroly nadácia už vôbec neplnila verejnoprospešný účel, na ktorý bola založená.** V roku 2023 bola nadácia v zlej ekonomickej kondícii a nebola schopná plniť svoje záväzky. Nehnutelnosti nadácia prenajímala prostredníctvom HMS, a. s., a teda platobná schopnosť nadácie bola závislá od presunu finančných prostriedkov od HMS, a. s., pričom HMS, a. s. boli tiež v zlej ekonomickej kondícii a hrozil im konkurz. Tento stav ohrozuje aj nehnuteľný majetok, ktorý nadácia ešte vlastní.

Nadácia na poskytovanie príspevkov na podporu projektov pre deti a mládež využívala, okrem iného, aj prostriedky z predaja majetku prevedeného z FDaM a z prenájmu tohto majetku. Z účtovných závierok za obdobie 2001 – 2022 z predaja alebo prenájmu majetku vyplývalo, že takto získané tržby boli celkom v sume 10 269 tis. eur a príspevky boli vyplatené iba v sume 1 259 tis. eur, **čo predstavovalo iba 12 % z takto získaných tržieb.** Prehľad použitia finančných prostriedkov z tržieb z nájmu a predaja majetku za obdobie 2001 – 2022 podľa účtovných závierok zobrazuje nasledovný graf:

Graf 2: Použitie tržieb za služby (prenájom) a predaj majetku za roky 2001 – 2022

Zdroj: Účtovné závierky za roky 2001 - 2022

Významnejšia časť finančných prostriedkov získaných z predaja alebo prenájmu majetku bola použitá na nakupované služby, v rámci ktorých boli evidované aj náklady na právne služby vyvolané množstvom súdnych sporov súvisiacich so správou nehnuteľného majetku nadácie.

Nadácia **od svojho vzniku, sama alebo prostredníctvom HMS, a. s., postupne vytvorila skupinu obchodných spoločností**, do ktorej patrili, resp. aj v súčasnosti patria spoločnosti: HARAX s.r.o. (do 8. 6. 2009), HJ GROUP s.r.o. (v konkurze od 27. 11. 2015), PK Triangel s.r.o., FACILITY MANAGEMENT, s.r.o., Vydavateľstvo VČIELKA - ZORNIČKA, s.r.o. (dobrovoľný výmaz 14. 9. 2017), HMS PLUS, s.r.o. (do 24. 10. 2014), MARADI s.r.o. (do 30. 3. 2007), NANIN s.r.o. (dobrovoľný výmaz 11. 7. 2015), NINNA s.r.o. (ex offa výmaz 13. 1. 2015), Vydavateľstvo detských časopisov, s.r.o. (od 2. 2. 2010 v konkurze). Objem vkladov a pôžičiek, ktoré boli vložené do uvedených spoločností, nebolo možné vyčísliť (väčšina spoločností vznikla v roku 2005), avšak len prihlásené pohľadávky HMS, a. s., prostredníctvom ktorej bol spravovaný aj majetok nadácie, voči HJ GROUP, s.r.o. v konkurze, boli podľa registra úpadcov k 4. 4. 2023 vo výške 3 178 tis. eur.

Uvedené obchodné spoločnosti mali v predmete činnosti množstvo podnikateľských aktivít, ako napr. podnikateľské poradenstvo, sprostredkovateľskú činnosť, poradenskú a konzultačnú činnosť, reklamnú a propagačnú činnosť, maloobchod a veľkoobchod, vydavateľskú a distribučnú činnosť. Vykonávali tak rôzne podnikateľské činnosti, ktoré nadácii zakazuje vykonávať zákon o nadáciách, podľa ktorého nadácia nemôže podnikateľ s výnimkou presne definovaných činností. **Napriek tomu, že majetková účasť v obchodných spoločnostiach nenapĺňa znaky pre podnikanie, nemožno to považovať za dobrú prax v činnosti nadácií.**

3 ZODPOVEDNOSŤ MINISTERSTVA K IUVENTE – SLOVENSKÉMU INŠTITÚTU MLÁDEŽE A NADÁCII INTENDA

IUVENTA, ako príspevková organizácia ministerstva, bola v jeho priamej riadiacej kompetencii. Jej riadenie a kontrolu zabezpečovalo ministerstvo prostredníctvom vnútorných aktov riadenia a príslušných organizačných útvarov.

Medzi slabé stránky ministerstva pri riadení IUVENTY patrilo najmä riadenie a kontrola v oblasti správy majetku štátu a pohľadávok štátu, čoho výsledkom bol **vysoký modernizačný dlh na majetku štátu** (budove IUVENTY) a odpis pohľadávok IUVENTY. Možno konštatovať, že ministerstvo zverilo do správy IUVENTY nehnuteľný majetok, ktorý po zmene zriaďovacej listiny od roku 2008 IUVENTA v rámci predmetu činnosti a zadaných úloh nevedela naplno využiť. Ministerstvo nepredložilo ani žiadne dokumenty, postupy, ktoré by potvrdzovali aktívne a koncepčné riešenie problému s budovou IUVENTY na Karloveskej ulici v Bratislave.

Slabou stránkou pri riadení bolo aj **nedostatočné zabezpečenie kontrol** vo vzťahu k poskytovaným verejným prostriedkom, a to aj **vrátane hodnotenia plnenia úloh kontraktu** z pohľadu nastavenia výkonnostných kritérií.

Počet kontrolórov ministerstva na odbore kontroly a útvare vnútorného auditu klesal. Kým v roku 2016 bol priemerný prepočítaný stav kontrolórov spolu 12,77, v roku 2022 to bolo 9,84. Za kontrolované obdobie nebola v IUVENTE vykonaná ani jedna kontrola zameraná na hospodárenie s verejnými prostriedkami a nakladanie s majetkom štátu, a to aj napriek tomu, že ministerstvo uvažovalo o zrušení IUVENTY od roku 2021. Dôsledkom bolo napríklad to, že nevyriešené problémy s účtovnou evidenciou pohľadávok a záväzkov prešli na novú organizáciu, ktorá ich musí vyriešiť bez toho, aby mala k dispozícii riadne podklady.

V Nadácii Intenda si ministerstvo mohlo uplatňovať svoje práva zakladateľa len prostredníctvom menovaných zástupcov v správnej rade. Ministerstvo nepredložilo NKÚ SR žiadnu dokumentáciu súvisiacu s uplatňovaním jeho práv prostredníctvom členov správnej rady, napr. pokyny pre hlasovanie, zápisnice zo zasadnutí správnej rady, resp. inú komunikáciu medzi ním a jeho nominantami v správnej rade nadácie. Dlhodobo disponovalo informáciami o nepriaznivej finančnej situácii nadácie a neplnení jej poslania, avšak do začatia kontroly NKÚ SR nepodniklo žiadne významnejšie kroky na zvrátenie tejto situácie. Ako jediný zo zakladateľov nadácie, ktorý do nej vložil majetok, len pasívne sledovalo nepriaznivý vývoj v nadácii.

Záver

Od 1. 7. 2022 bola IUVENTA spolu s ďalšími organizáciami ministerstva zlúčená do NIVAM. Ministerstvo deklarovalo, že touto zmenou sa zabezpečí presun plnenia úloh do jednej organizácie, ktorá bude bližšie ku školám, školským zariadeniam a mládežníckym organizáciám. Súčasne by táto zmena mala prispieť k dosiahnutiu efektívneho procesu riadenia a zodpovedného hospodárenia rezortných organizácií ministerstva, ako aj ku kapacitnému zefektívnemu zabezpečovaným aktivít a odstráneniu duplicitných úloh jednotlivých organizácií. **Uvedené ciele sa však nemusia naplniť, ak ministerstvo nebude aktívnejšie pristupovať k uplatňovaniu svojich riadiacich a kontrolných kompetencií voči NIVAM a k riešeniu problému s nevyužívanými nehnuteľnosťami v správe tejto organizácie.**

Nadácia je v súčasnosti v podobnej nepriaznivej ekonomickej a finančnej situácii, v akej bol FDaM pri rozhodnutí o prevode jeho majetku do nadácie. Podstatný rozdiel je však v objeme majetku, ktorý v nadácii ostal po rokoch existencie. **NKÚ SR identifikoval ako závažný problém fungovania nadácie chýbajúcu zodpovednosť ministerstva za prevedený majetok a jeho využitie na plnenie účelu nadácie.** Ministerstvo by malo zamerať svoje úsilie na záchranu ostávajúceho majetku v prospech detí a mládeže v zmysle princípu, ktorý deklarovalo v návrhu na vyslovenie súhlasu s prevodom vlastníctva majetku štátu v správe FDaM na nadáciu – silná kontrola pohybu s majetkom a finančnými prostriedkami.

V decembri 2021 vláda SR schválila nový strategický dokument pre oblasť mládeže – Stratégiu SR pre mládež na roky 2021 – 2028. NKÚ SR sa preto aj naďalej bude venovať tejto téme a politika mládeže bude predmetom kontrol NKÚ SR aj v nasledujúcom období.

Reakcia kontrolovaných subjektov

NIVAM, Nadácia Intenda a ministerstvo sa stotožnili s výsledkami kontroly a nepodali námietky voči pravdivosti, úplnosti a preukázateľnosti kontrolných zistení uvedených v protokoloch o výsledku kontroly.

NKÚ SR uložil kontrolovaným subjektom prijať opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov a predložiť správu o ich plnení. NKÚ SR bude plnenie prijatých opatrení monitorovať a vyhodnocovať.

Kontakty

Najvyšší kontrolný úrad SR

Priemyselná 2
824 73 Bratislava 26
☎ +421 250 114 911
✉ info@nku.gov.sk

Národný inštitút vzdelávania a mládeže

Ševčenkova 1128/11
850 05 Bratislava – Petržalka
☎ +421 248 209 411
✉ sekretariat.gr@nivam.sk

Nadácia Intenda

Pražská 3222/11
811 04 Bratislava – Staré Mesto
☎
✉

Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR

Stromová 2665/1
813 30 Bratislava – Staré mesto
☎ +421 2/59 374 111
✉ info@minedu.sk

Zoznam skratiek

EÚ	Európska únia
FDaM alebo aj fond	Fond detí a mládeže
HMS, a. s.	Hotely mládeže Slovakia, a. s.
IUVENTA	IUVENTA – Slovenský inštitút mládeže
ministerstvo	Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky
nadácia	Nadácia Intenda
NIVAM	Národný inštitút vzdelávania a mládeže
NKÚ SR	Najvyšší kontrolný úrad Slovenskej republiky
SR	Slovenská republika
zákon o finančnej kontrole	Zákon č. 357/2015 Z. z. o finančnej kontrole a audite a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov
zákon o nadáciách	Zákon č. 34/2002 Z. z. o nadáciách a o zmene Občianskeho zákonníka v znení neskorších predpisov
zákon o verejnom obstarávaní	Zákon č. 343/2015 Z. z. o verejnom obstarávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

Prílohy

Príloha č. 1 – Prehľad bezodplatne nadobudnutého majetku Nadáciou Intenda

Príloha č. 2 – Fotodokumentácia z fyzickej obhliadky nehnuteľného majetku IUVENTY a Nadácie Intenda

Bezodplatne nadobudnutý nehnuteľný majetok nadácie

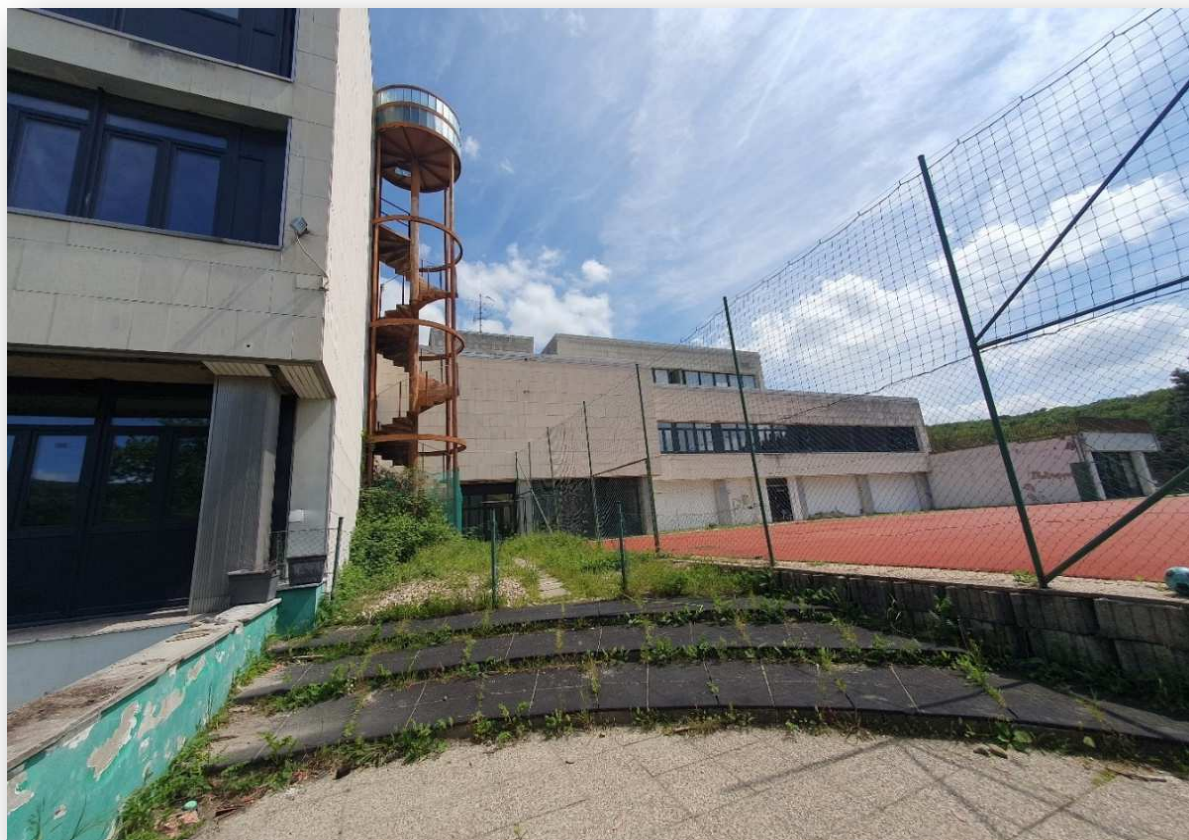
č.	nehnuteľnosť	nadobudnutie	obstarávacía cena (Sk)	obstarávacía cena (eur)	vyradenie	predajná cena bez DPH (Sk)	predajná cena bez DPH (eur)
1.	budova YMCA, Bratislava - Staré mesto	DZ 30.07.2001	19 103 790,00	634 129,66	súdne rozhodnutie 23.10.2014	-	-
2.	budova Liptovský Mikuláš	DZ 30.08.2001	1 649 270,00	54 745,73	predaj 05.09.2002 a 19.06.2003	3 000 000,00	99 581,76
3.	budova Majakovského 9, Bratislava - Staré Mesto	DZ 30.07.2001	4 538 530,00	150 651,60	predaj 11.02.2002	19 060 000,00	632 676,09
4.	budova Záhradnícka 4, Komárno podiel 1735/10000	DZ 30.08.2001	1 252 800,00	41 585,34	prevod podielu 25.01.2006	2 700 000,00	89 623,58
5.	budova Nám. SNP, Trnava	DZ 30.07.2001, 07.03.2005	1 907 100,00	63 304,12	predaj 31.03.2010	-	223 200,00
6.	budova Čsl. armády, Topoľčany	DZ 30.07.2001	1 366 680,00	45 365,47	-	-	-
7.	budova Pankúchova 22, Bratislava - Petržalka	DZ 30.07.2001	1 130 400,00	37 522,41	predaj 25.01.2002	2 000 000,00	66 387,84
8.	budova Molecova 4, Bratislava - Karlova Ves	DZ 30.07.2001, 04.08.2003	3 914 580,00	129 940,25	predaj 25.09.2003	6 943 200,00	230 472,02
9.	RZ Kováčov (Nové Zámky-Chľaba)	DZ 01.08.2001, 11.02.2002, KZ 20.01.2006	9 488 080,00	314 946,56	predaj 5.10.2004, 30.3.2007	10 216 000,00	339 109,08
10.	RZ Blahová (Dunajská Streda-Blahová)	DZ 30.07.2001, 26.09.2001	14 900 820,00	494 616,61	predaj 27.05.2004	11 000 000,00	365 133,11
11.	RZ Jahodník (Trnava-Lošonec)	DZ 01.08.2001, 11.07.2002	3 624 694,00	120 317,80	predaj 27.05.2003	2 000 000,00	66 387,84
12.	RZ Upohlav (Považská Bystrica-Udiča)	DZ 30.08.2001, 11.10.2001	15 881 890,00	527 182,17	predaj 07.12.2007	10 000 000,00	331 939,19
13.	RZ Námestovo (Slanica)	DZ 30.07.2001	5 909 440,00	196 157,47	predaj 07.01.2002	5 910 000,00	196 176,06
14.	RZ Piatrová (Martin-Vrútky)	DZ 30.07.2001	6 949 590,00	230 684,13	-	-	-
15.	budova Slovenskej jednoty 10, Košice - Letná	DZ 01.08.2001	9 915 480,00	329 133,64	predaj 23.11.2009	-	676 470,60
16.	RZ Čingov (Spišská Nová Ves-Smižany)	DZ 01.08.2001	7 998 170,00	265 490,61	predaj 05.03.2002	8 000 000,00	265 551,35
17.	RZ Kremná (Kremná, Jarabina)	DZ 30.07.2001	10 450 000,00	346 876,45	-	-	-
18.	budova kpt. Nálepku, Galanta	DZ 01.08.2001 a 26.09.2001	362 210,00	12 023,17	predaj 11.07.2002	600 000,00	19 916,35
19.	budova Letná 38, Spišská Nová Ves	DZ 30.08.2001	906 680,00	30 096,26	predaj 14.03.2002	3 025 000,00	100 411,60
20.	RZ Lučatín (Banská Bystrica-Medzibrod)	DZ 25.09.2002	3 454 780,00	114 677,69	predaj 21.08.2003, 02.09.2003	4 000 000,00	132 775,68
21.	budova Dubnica nad Váhom	DZ 01.08.2001	8 830 050,00	293 103,96	predaj 07.12.2011	-	403 653,52
22.	budova Stará Lubovňa - podiel 282/4086	DZ 30.08.2001	736 964,80	24 462,75	predaj 26.04.2016	-	51 279,00
23.	budova Dolný Kubín - podiel 52434/305029	DZ 30.08.2001	1 755 810,00	58 282,21	predaj 28.03.2011	-	73 060,00
24.	budova Bodice, Liptovský Mikuláš-Bodice	DZ 30.07.2001	1 334 890,00	44 310,23	predaj 20.11.2001	2 315 000,00	76 843,92
25.	budova Pražská 11, Bratislava-Staré Mesto	DZ 30.07.2001	10 860 330,00	360 496,91	-	-	-
26.	budova Trebišov - podiel 14,78 %	DZ 30.08.2001 - právo užívať	0,00	0,00	koniec nájmu 31.12.2003	-	-
27.	budova Považská Bystrica - podiel 1424/10000	DZ 30.08.2001, zmluva 08.02.2007	5 866 880,00	194 744,74	prevod podielu 01.04.2016	-	15 000,00
28.	budova Humenné - podiel 430,10 m ²	DZ 30.08.2001 - právo užívať	0,00	0,00	koniec nájmu - dátum nezistený	-	-
	spolu		154 089 908,80	5 114 847,93			4 455 648,58

Vysvetlivky: obstarávacía cena stanovená podľa znaleckých posudkov, DZ = darovacia zmluva, KZ = kúpna zmluva, RZ = rekreačné zariadenie

Prepočítací kurz: 30,1260 Sk/eur

**Fotodokumentácia z fyzickej obhliadky
nehnutel'ného majetku IUVENTY
a Nadácie Intenda**

Budova IUVENTY

Rekreačné zariadenie Kremná pri Starej Ľubovni

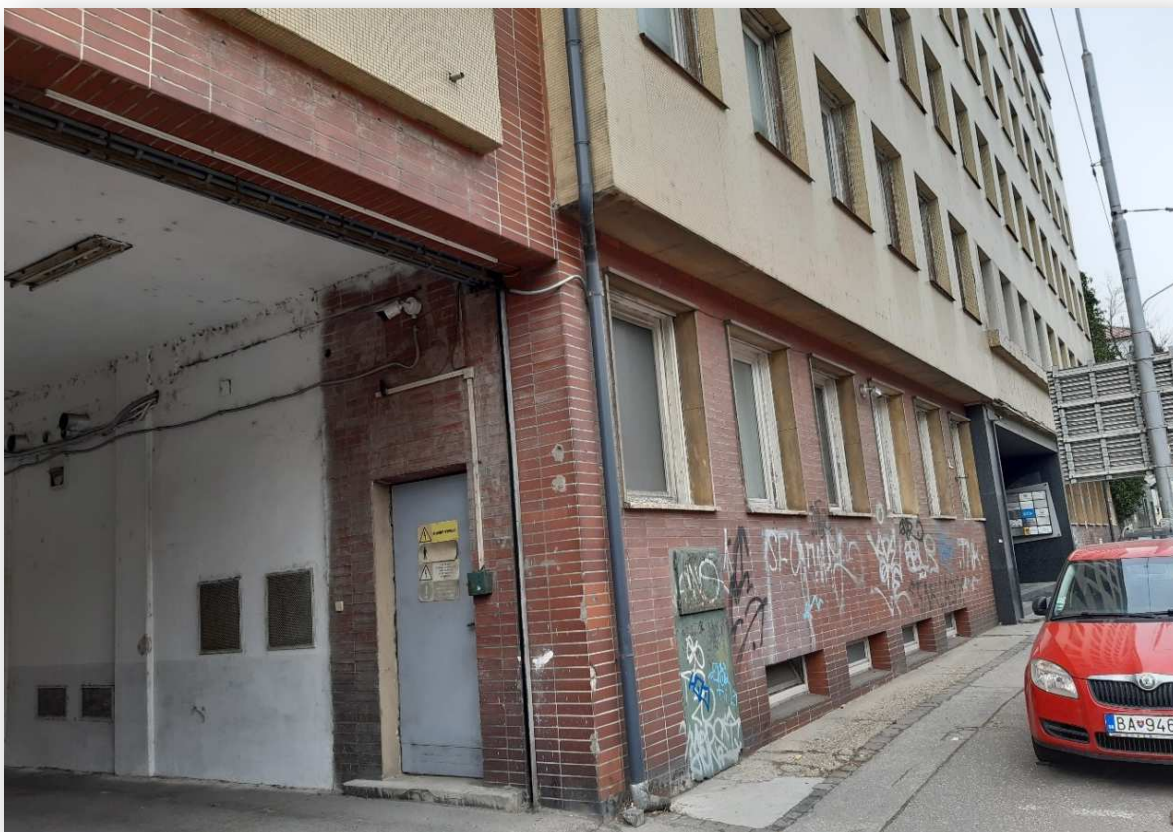

Rekreačné zariadenie Piatrová v Martine

Administratívna budova v Bratislave – Staré mesto

Administratívna budova v Topoľčanoch

